

DE 1e POOLSE PANTSERDIVISIE

De vorming van Poolse troepen in Engeland

In de vroege uren van 1 september 1939 viel nazi-Duitsland Polen binnen. Het Duitse slagschip Schleswig-Holstein opende het vuur op Poolse stellingen bij Danzig op het schiereiland Westerplatte, terwijl het dorp Wieluń zonder militaire noodzaak door Luftwaffe-vliegtuigen werd gebombardeerd. De invasie van Polen bracht Groot-Brittannië en Frankrijk ertoe Duitsland de oorlog te verklaren. Met deze oorlogsverklaring was de Tweede Wereldoorlog een feit. In Parijs werd in september 1939 een Poolse regering in ballingschap ingesteld, die in juni 1940 vertrok naar Groot-Brittannië (zie kader op pagina 19).

Op 17 september 1939 viel de Sovjet-Unie Polen aan vanuit het oosten. Dit was het resultaat van het beruchte Molotov-Ribbentroppact, het niet-aanvalsverdrag tussen Duitsland en de Sovjet-Unie van augustus 1939. Poolse troepen gaven zich op 5 oktober 1939 over en vluchtten onder meer naar Frankrijk of werden gevangengenomen. De Russen doodden in april en mei 1940 ruim 4.400 gevangengenomen officieren in de bossen bij de Russische plaats Katyn.

Nadat Polen door Duitsland en de Sovjet-Unie was veroverd, werd er in Polen een nieuw leger gevormd om te vechten voor de bevrijding. Dit leger werd op 27 september 1939 door Generaal Michał Karaszewicz-Tokarzewski opgericht en werd Armia Krajowa (AK) genoemd. Armia Krajowa betekent 'binnenlandse leger', om het onderscheid te maken met het Poolse leger dat op dat moment buiten Polen vocht. AK opereerde vanuit de uitgestrekte bossen van Polen en was de belangrijkste verzetsbeweging in het door de nazi's bezette Polen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Van september 1939 tot de ontmanteling na de oorlog was AK actief in bezet Polen. AK was een van de grootste verzetsbewegingen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Nadat Frankrijk capituleerde voor Duitsland, vluchtten veel Poolse soldaten naar Groot-Brittannië. Ze vormden een leger, marine en

Generaal Michał Karaszewicz-Tokarzewski.
(Bron: Centralne Archiwum Wojskowe)

De Poolse regering in ballingschap

Met de invasie van nazi-Duitsland op 1 september, gevolgd door de invasie van de Sovjet-Unie vanuit het oosten, zat Polen gevangen tussen twee machtige krachten. Terwijl de Duitse en de Sovjettroepen oprukten, werden de Poolse regering en het leger teruggedrongen en uiteindelijk overweldigd. Een aanzienlijk deel van de Poolse regering, waaronder de president en andere hooggeplaatste functionarissen, nam de moeilijke beslissing om in ballingschap te gaan. Ze zochten hun toevlucht in verschillende landen, voornamelijk Frankrijk en Groot-Brittannië, en vestigden wat bekend werd als de Poolse regering in ballingschap.

Het doel van de Poolse regering in ballingschap onder leiding van president Władysław Raczkiewicz en later premier Władysław Sikorski was de legitimiteit van de Poolse staat te behouden en de strijd tegen de bezettende troepen voort te zetten. Ze beschouwden zichzelf als de ware vertegenwoordigers van het Poolse volk en werkten onvermoeibaar om internationale steun voor hun zaak te vergaren. De regering in ballingschap richtte kantoren, instellingen en militaire eenheden op om hun inspanningen te coördineren. Ze stelden een kabinet van de regering in ballingschap in, evenals departementen en diplomatieke missies om contact te leggen met andere rege-

ringen en organisaties. De Poolse strijdkrachten in het westen, onder bevel van Generaal Władysław Sikorski, vochten zij aan zij met de geallieerden, waarbij ze erkenning en respect verwierven voor hun moed en vastberadenheid.

Gedurende hun ballingschap stond de Poolse regering voor talrijke uitdagingen. Ze moesten omgaan met politieke rivaliteiten, logistieke problemen en de voortdurende strijd om de moraal en eenheid onder de Poolse diaspora te handhaven. Ondanks deze moeilijkheden bleven ze standvastig in hun toewijding aan het Poolse volk en het streven naar bevrijding van hun vaderland. De Poolse regering in ballingschap speelde een cruciale rol in het levend houden van de Poolse geest tijdens de donkerste jaren van de Tweede Wereldoorlog. Ze boden een gevoel van continuïteit en hoop voor het Poolse volk, en inspireerden verzetsbewegingen zowel in Polen als onder Poolse gemeenschappen in het buitenland. Hun inspanningen legden de basis voor de uiteindelijke oprichting van een nieuw democratisch Polen na de oorlog.

luchtmacht onder een Engels-Poolse overeenkomst. Na de vlucht van het Engelse leger uit Duinkerken kwam versterking van een krijgsmacht met Polen de Engelsen goed uit. Een belangrijk element was de grote goudvoorraad die met de Polen mee was gekomen met een huidige waarde van ongeveer 4,7 miljard euro – zeer welkom voor de Britten in een tijd dat hun land in een kritieke toestand verkeerde.

De grondtroepen vonden een plek in Schotland. Nadat een Duitse invasie in Groot-Brittannië was afgewend, werd op alle fronten verder gewerkt aan het opnieuw vormgeven van de Poolse strijdkrachten. Gedurende de oorlog kwamen Poolse vluchtelingen naar Groot-Brittannië, waar ze ondergebracht werden bij Poolse troepen. Vanuit Groot-Brittannië werd ook AK's ondergrondse strijd in Polen gesteund met de zending van wapens, geld en geheim agenten.

Op 25 februari 1942 werd in Groot-Brittannië de 1e Poolse Pantserdivisie¹ (1 Polska Dywizja Pancerna) gevormd in opdracht van Generaal Władysław Sikorski, opperbevelhebber van de Poolse strijdkrachten. De commandant werd Generaal Stanisław Maczek. De divisie was gestationeerd in Schotland voor het geval er een Duitse invasie zou volgen. In juni 1943 werd ze overgeplaatst naar Zuid-Engeland.

De divisie bestond voornamelijk uit Poolse soldaten die na de val van Polen in 1939 naar Frankrijk waren gevlucht. Daar vochten ze in 1940 een tweede keer tegen de Duitsers voordat ze naar Engeland vluchtten. De Poolse eenheden stonden onder bevel van de Britten met hoofdzakelijk Britse uitrusting en uniformen (met Poolse rang aanduidingen), maar er werd overeengekomen dat de Polen in hun eigen leger zouden vechten. De 1e Pantserdivisie en de Poolse 1e Onafhankelijke Parachutistenbrigade² kregen de volledige operationele status: de Poolse eenheden konden worden ingezet met de beschikbare mensen en middelen. Tijdens hun verblijf in Schotland van 1942 tot 1944 bewaakte de strijdmacht 200 kilometer van de Britse kust.

1 Een pantserdivisie is een militaire eenheid die onder meer bestaat uit tanks, pantservoertuigen, infanterie en artillerie.

2 Een brigade is in dit geval een zelfstandige gevechtseenheid.

De oorlog in cijfers

1e Poolse Pantserdivisie in 1944:

885 officieren

15.210 soldaten

381 tanks

473 stuks artillerie

Generaal Władysław Sikorski

Generaal Władysław Sikorski werd geboren op 20 mei 1881 in Tuszów Narodowy, een dorp in het toenmalige Oostenrijks-Hongaarse rijk, nu gelegen in het zuiden van Polen. Sikorski begon zijn militaire carrière als officier in het Oostenrijks-Hongaarse leger en nam deel aan de strijd tegen de bolsjewieken tijdens de Eerste Wereldoorlog. Daar speelde hij een belangrijke rol in het organiseren van het Poolse Legioen, dat streed voor de onafhankelijkheid van Polen. Na de val van het Russische Rijk en het einde van de Eerste Wereldoorlog keerde Sikorski terug naar Polen en werd hij benoemd tot chef van de Poolse generale staf.

In het interbellum werkte Sikorski aan de modernisering van het Poolse leger en werd hij een vooraanstaand politiek figuur. Hij geloofde sterk in de noodzaak van een krachtige verdediging om de Poolse soevereiniteit te waarborgen,

vooral gezien de toenemende dreiging van het opkomende nazi-Duitsland. Tijdens de Duitse invasie van Polen in 1939 leidde Sikorski de Poolse strijdkrachten tijdens de verdediging van het land. Na de nederlaag werd hij gedwongen om naar Frankrijk te vluchten, waar hij de Poolse regering in ballingschap leidde.

Als premier van Polen in ballingschap zette Sikorski zich in voor het behoud van de Poolse strijdkrachten en de Poolse zaak in het buitenland. Hij onderhield nauwe banden met de geallieerden en pleitte herhaaldelijk voor een krachtiger steun aan Polen in de strijd tegen nazi-Duitsland. Sikorski's invloed werd steeds groter en hij speelde een cruciale rol in het vormgeven van de Poolse eenheden die onder het commando van de geallieerden vochten. Hij streefde ook naar gerechtigheid voor oorlogsmisdaden en pleitte voor onderzoek naar de

Generaal Władysław Sikorski. (Bron: The Library of Congress)

gruweldaden van de nazi's, met name het bloedbad in Katyn waar duizenden Poolse officieren waren vermoord.

Helaas kwam er een tragisch einde aan het leven van Generaal Sikorski. Op 4 juli 1943 stortte het vliegtuig waarin hij reisde neer tijdens een tussenlanding op Gibraltar. Hij kwam om het leven, samen met veel andere hooggeplaatste Poolse officieren. De omstandigheden rond zijn dood zijn nog steeds onderwerp van discussie en speculatie.

Generaal Stanisław Maczek

Generaal Stanisław Maczek was een Poolse militaire leider die bekendstond om zijn moed, strategisch inzicht en vastberadenheid tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij werd geboren op 31 maart 1892 in de stad Szczercz, in het toenmalige Oostenrijk-Hongarije (nu Oekraïne). Maczek begon zijn militaire loopbaan in het Oostenrijks-Hongaarse leger, maar na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog meldde hij zich vrijwillig aan bij het Oostenrijks-Hongaarse leger. Hij diende aan het oostfront en bracht het tot de rang van luitenant.

Na het einde van de Eerste Wereldoorlog en de heropleving van een onafhankelijk Polen trad Maczek toe tot het Poolse leger. Hij kreeg de opdracht om deel te nemen aan de Pools-Oekraïense Oorlog van 1918-1919, waarin hij zijn vaardigheden als bevelhebber toonde. Hij vocht ook tegen de bolsjewieken tijdens de

Pools-Russische Oorlog van 1920. Maczek werd erkend als een getalenteerde officier en studeerde aan de prestigieuze Ecole Supérieure de Guerre in Parijs. In 1939, bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, bekleedde hij de rang van kolonel en was hij commandant van een gemotoriseerde brigade.

Op 1 september 1939 werd Polen aangevallen door de Duitsers en Russen. De brigade van Maczek, gelegen in het zuiden van Polen (Kraków), slaagde erin de Duitsers zware verliezen toe te brengen. Vijftig gepantserde voertuigen werden vernietigd in één gevecht, wat de Duitse opmars aanzienlijk vertraagde. Maczek was populair onder zijn soldaten: ze noemden hem Baca, wat in dialect 'herder' betekent.

Via Hongarije ging het door naar Frankrijk, waar voor de tweede keer een nieuwe troepenmacht

kon worden opgebouwd. Maczek werd weer aangesteld als commandant van een nieuwe tankbrigade bestaande uit vrijwel het

gehele oude team dat in Polen tegen de Duitsers had gevochten. Na de val van Frankrijk slaagde Maczek er opnieuw in zich met succes

terug te trekken, zijn voertuigen uit te schakelen en een deel van de brigade naar Groot-Brittannië te transporteren.

Generaal Stanislaw Maczek.
(Bron: Maczek Memorial Breda)

Operatie Overlord en de strijd om Falaise

Eind juli 1944 werd de 1e Poolse Pantserdivisie ingezet tijdens Operatie Overlord en maakte het de oversteek naar Normandië. Op 1 augustus 1944 werd de divisie gelost aan de Mulberryhaven in Arromanches-les-Bains en werd ze ingedeeld bij het Canadese 1e Leger. Op 8 augustus 1944 kwam de divisie voor het eerst in actie als onderdeel van een groter plan om de Duitse strijdkrachten in een dubbele tangbeweging bij Falaise te omsingelen. De Duitsers waren hardnekkig in het verdedigen van het terrein: Hitler had de Duitse strijdkrachten bevolen de geallieerden tegen te houden of terug te drijven in Normandië.

Operatie Overlord

Operatie Overlord was de codenaam voor de invasie van de geallieerde strijdkrachten in Normandië. Het vond plaats op 6 juni 1944 en staat ook bekend als D-Day. Deze operatie markeerde het begin van het einde van de Duitse bezetting in West-Europa en was een gezamenlijke inspanning van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Canada en andere geallieerde landen. Onder leiding van Generaal Dwight D. Eisenhower ontwikkelden de geallieerden een complexe strategie om een grootschalige landing op de stranden van Normandië uit te voeren. De planning voor Operatie Overlord begon lang voor de daadwerkelijke invasie. In 1942 was men al gestart met het in kaart brengen van de Franse kust. De invasie werd uitgevoerd door meer dan 150.000 geallieerde troepen, gesteund door duizenden oorlogsschepen, vliegtuigen en andere ondersteunende eenheden. De geallieerden kozen vijf verschillende stranden langs de Normandische kust, die elk een codenaam kregen: Utah, Omaha, Gold, Juno en Sword. Elk strand had zijn eigen specifieke uitdagingen en doelen.

Op de ochtend van 6 juni 1944 begon de invasie met massale luchtlandingen en bombardementen om de verdediging van de Duitse troepen te verzwakken. Vervolgens werden de geallieerde troepen aan land gezet op de vijf geselecteerde stranden. Het strand van Omaha werd geconfronteerd met bijzonder zware tegenstand van de Duitsers, wat resulteerde in aanzienlijke verliezen aan geallieerde zijde. Desondanks wisten de

Soldaten van de 1e Poolse Pantserdivisie gaan voorafgaand aan de actie in Falaise in gebed. (Bron: Imperial War Museum).

geallieerden uiteindelijk alle vijf de stranden te veroveren en verder het Normandische vasteland in te trekken.

De invasie van Normandië markeerde een keerpunt in de Tweede Wereldoorlog. Het creëerde een tweede front in Europa en zette de geallieerde troepen op weg naar de bevrijding van West-Europa. Operatie Overlord was een cruciale stap naar de uiteindelijke nederlaag van nazi-Duitsland. Het succes van Operatie Overlord was te danken aan de uitgebreide planning, de inzet van middelen en het heldhaftige optreden van de geallieerde troepen.

Vechten om Falaise

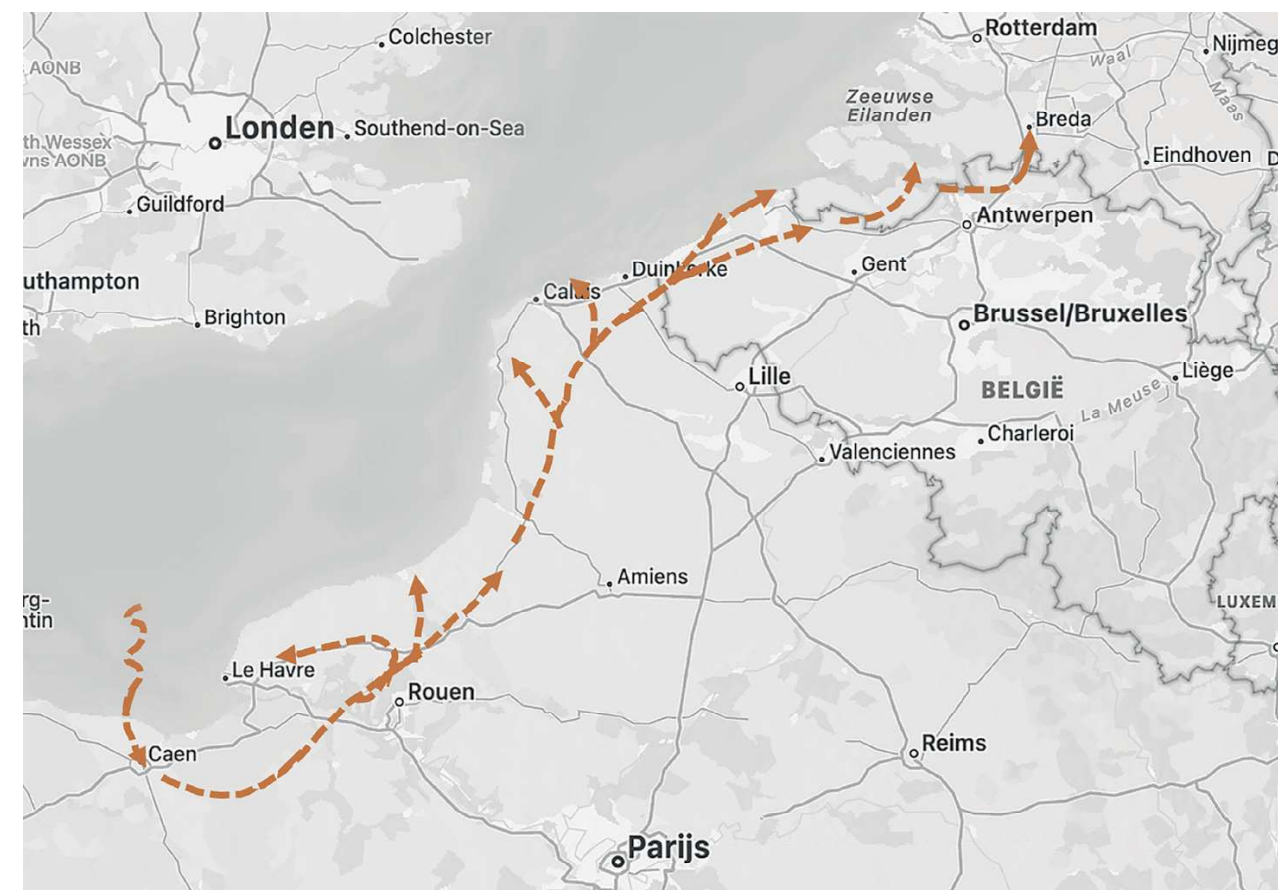
De 1e Poolse Pantserdivisie kreeg de opdracht de pocket van Falaise voor de Duitsers te sluiten. Tijdens zware gevechten bij Mont-Ormel weerstonden Poolse divisies de Duitse aanval van binnen en buiten de 'pocket van Falaise', waarbij een groot aantal Duitse eenheden en SS-divisies gevangen kwamen te zitten in een grote omsingeling. De Duitsers probeerden vervolgens uit te breken en lanceerden een aanval op de hellingen van Mont-Ormel, waar ze Poolse tanks tegenkwamen. Het grootste deel van de 1e Pantserdivisie was 48 uur lang omsingeld en raakte door hun munitie en voorraden heen, totdat ze uiteindelijk werden bevrijd door geallieerde troepen. De Polen werden tweemaal per ongeluk door geallieerde vliegtuigen gebombardeerd, maar dat weerhield hen er niet van om een stevige overwinning te behalen op de Duitsers tijdens de gevechten om het stadje Falaise. Beide partijen leden zware verliezen, maar de Poolse soldaten van Mont-Ormel wisten stand te houden.

De Polen werden echter wel zwaar getroffen: 650 van hen kwamen om het leven, maar ze gaven niet op en namen 5.000 Duitse krijgsgevangenen mee, onder wie een divisiecommandant. Uiteindelijk wisten duizenden Duitse soldaten te ontsnappen naar de Seine, maar met zware verliezen: ongeveer 10.000 doden en 40.000-50.000 krijgsgevangenen.

Naar België en Nederland

Na herstel van de verliezen trok de divisie op 6 september 1944 België binnen. Binnen een week werden Ieper en Thielt veroverd, daarna Gent. Half september 1944 namen de Polen deel aan de Slag om de Scheldemonding, waarbij de divisie de oostelijke helft van Zeeuws-Vlaanderen van Duitsers ontnam en tegelijkertijd in een bloedige strijd Axel en Terneuzen bevrijdde. Op 29 oktober 1944 werd Breda bevrijd zonder burgerslachtoffers, dankzij een geslaagde flankaanval door Generaal Maczek. Soldaten zagen in etalages geschreven briefjes in het Pools met de tekst 'Dziękuję, Polsko': 'Bedankt, Polen.'

Tijdens de winter van 1944-1945 was de divisie gestationeerd in een gebied op de zuidelijke Maasoever van Tholen via Moerdijk naar

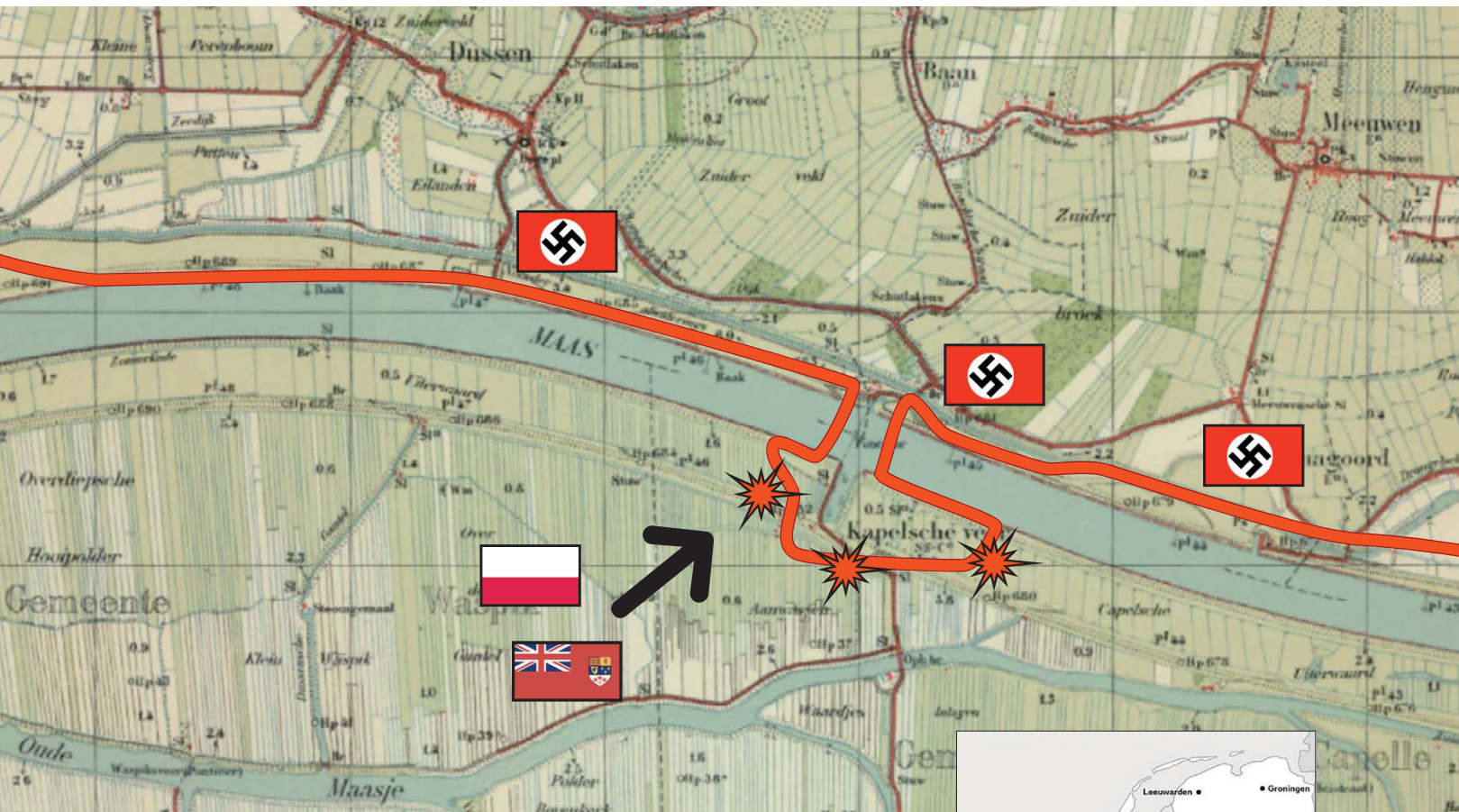

Opmars van 1e Canadese Leger naar Breda.

's-Hertogenbosch. Het was een onaangename tijd, want er waren frequente schermutselingen met Duitse patrouilles op de noordoever van de Maas, waarvan de Slag bij Kapelsche Veer de bloedigste was.

De Slag bij Kapelsche Veer

De Slag bij Kapelsche Veer was een cruciaal moment tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Het vond plaats tussen 23 oktober en 1 november 1944, net nadat de geallieerde troepen de zuidelijke grens van Nederland hadden bereikt. Het gebied rond Kapelsche Veer, gelegen aan de rivier de Maas, was van groot strategisch belang vanwege

de controle over de brug die de geallieerden nodig hadden om verder noordwaarts te kunnen oprukken.

De gevechten begonnen toen Canadese troepen van de 2e Infanteriebrigade probeerden de brug bij Kapelsche Veer over te steken. Ze kregen zware tegenstand te verduren van de Duitse verdedigers, een combinatie van reguliere Duitse troepen en lokale SS-eenheden. De gevechten waren hevig en gingen gepaard met zware artilleriebeschietingen, geweevuur en granaatexplosies.

Uiteindelijk slaagden de Canadese troepen erin om een doorbraak te forceren en de controle over de brug in handen te krijgen. Deze overwinning betekende een belangrijke mijlpaal in de bevrijding van Nederland, aangezien het de weg vrijmaakte voor de geallieerden om

verder naar het noorden op te rukken. Na de Slag bij Kapelsche Veer zetten de geallieerden hun opmars voort en bevrijdden ze uiteindelijk grote delen van Nederland. De Slag bij Kapelsche Veer was echter niet zonder verlies. Aan beide zijden vielen vele slachtoffers en het gebied werd zwaar beschadigd door het oorlogsgeweld. Desondanks blijft de slag een belangrijk hoofdstuk in de geschiedenis van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog en herinnert het ons aan de moed en opoffering van degenen die vochten voor vrijheid en bevrijding.

Nadat de geallieerden op 9 november 1944 de provincie Noord-Brabant ten zuiden van de Bergsche Maas hadden vrijgemaakt van Duitse troepen, werd de rivier de scheidingslijn tussen het bevrijde en het bezette gebied. De Polen patrouilleerden van november tot half december in dat gebied.

ONDERTUSSEN IN WARSCHAU

Het getto in Warschau

In 1940 begonnen de nazi's meer dan 3 miljoen Poolse Joden te concentreren in een aantal extreem dichtbevolkte getto's in verschillende Poolse steden. Het grootste getto was in Warschau. Aanvankelijk werden hier 380.000 Joden ondergebracht in de oude Joodse wijk van de stad, waar voor de oorlog ongeveer 100.000 Joden woonden. In totaal zouden er tussen de 450.000 en 560.000 Joden in het getto wonen. De sloppenwijken waren volledig geïsoleerd van de buitenwereld, met muren van meer dan 3 meter hoog en voorzien van prikkeldraad. Voordat de nazi's op 22 juli 1942 begonnen met massale deportaties naar het vernietigingskamp Treblinka, waren er al tienduizenden Joden omgekomen door honger, ziekte en willekeurige executies. In 52 dagen, tot 12 september 1942, werden zo'n 300.000 sloppenwijkbewoners via een treinstation ten noorden van het getto in Warschau de dood in gestuurd.

Toen de deportaties begonnen, verzamelden de leiders van het Joodse verzet zich, maar ze besloten geen actie te ondernemen omdat ze ge-

loofden dat de Joden naar werkkampen zouden worden gestuurd. Eind 1942 werd hen echter duidelijk dat ze naar vernietigingskampen werden gedeporteerd. De resterende 40.000 tot 50.000 Joden in het getto besloten toen in verzet te komen.

Ondersteuning van buiten het getto was beperkt. Leden van het Poolse verzetsleger Armia Krajowa vielen sporadisch Duitse buitenposten rond het getto aan. Een beperkt aantal AK-wapens werd naar binnen gesmokkeld, Joodse strijdgroepen probeerden tegen torenhoge prijzen wapens op de zwarte markt te kopen. Een eenheid van de AK vocht korte tijd binnen de muren van het getto, samen met de Jewish Fighting Group. Leden van het AK hebben twee keer geprobeerd de muren van het getto op te blazen, maar zonder succes.

Bij dit verzet kwamen zo'n 7.000 Joodse opstandelingen om het leven. Meer dan 6.000 mensen werden verbrand of vergiftigd in hun ondergrondse bunkers; de overige 40.000 Joden werden naar het vernietigingskamp Treblinka gestuurd.

Na het verzet werd het getto met de grond gelijk gemaakt. Een groot deel van het centrum van Warschau hield daardoor gewoon op te bestaan. Tussen de ruïnes bouwden de Duitsers een concentratiekamp en een gevangenis, waar veel massa-executies werden uitgevoerd. Tijdens de daaropvolgende Opstand van Warschau slaagde de AK erin beide gevangenschappen te bevrijden, waarbij 380 Joodse gevangenen werden vrijgelaten die zich later bij de AK voegden.

De Opstand van Warschau

Het doel van de Opstand van Warschau was de stad bevrijden van de Duitsers. De ontdekking van Poolse massagraven bij Katyn in april 1943 betekende een breuk in de Pools-Russische betrekkingen, die nooit volledig hersteld kon worden. Het plan was om in het hele land in opstand te komen. Ondanks twijfels over de militaire kansen van een grote opstand ging de planning door. Op 13 juli 1944 kwamen de plannen in een stroomversnelling, toen de Sovjets de vooroorlogse Poolse grens overschreden. Op dat moment moesten de Polen een beslissing nemen: een opstand beginnen in deze moeilijke politieke situatie met

Generaal Tadeusz Komorowski.
(Bron: Wikipedia)

Rechts: Groep jonge soldaten op 2 september 1944. (Bron: Wikipedia)

ook verschillende andere verzetsgroepen deel aan de opstand, allemaal wel onder operationeel bevel van AK. Tijdens de opstand sloten veel vrijwilligers zich spontaan aan bij de strijd, waaronder een groep Joden die AK had gered uit het concentratiekamp in de ruïnes van het getto van Warschau.

De opstand in Warschau begon op 1 augustus 1944 als onderdeel van een landelijke opstand. 63 dagen lang, tot 2 oktober, hielden de opstandelingen de Duitsers tegen. De commandant in Warschau deelde zijn troepen in in acht districten, die overeenkwamen met de grote wijken van Warschau. Daarnaast beschikte hij over een speciale eenheid die direct onder zijn bevel stond. Op 20 september voerde hij een reorganisatie in om de structuren in te delen naar drie infanteriedivisies, vergelijkbaar met hoe de geallieerden waren georganiseerd. Aan Poolse zijde sneuvelden er 18.000 mannen en vrouwen onder de opstandelingen, raakten 25.000 gewond en werden er ook nog eens minstens 150.000 burgers gedood. Dit was ook het gevolg van massa-executies door de nazi's. De Duitse verliezen telden meer dan 17.000 doden en 9.000 gewonden. Geschat wordt dat 85 procent van Warschau werd verwoest tijdens en na de opstand.

De opstand begon op een kritiek moment in de oorlog, toen Sovjettroepen Warschau naderden. Op 16 september bereikte het Rode Leger de oostelijke oever van de rivier de Vistula, die Warschau in tweeën deelt, maar het leger ondernam geen verdere actie om de opstandelingen aan de overkant van de rivier te helpen, waardoor Duitse troepen de opstand konden neerslaan.

Uiteindelijk besloten de commandanten te onderhandelen over een overgave en op 2 oktober tekende Generaal Tadeusz Komorowski op het Duitse hoofdkwartier in het bijzijn van Generaal Erich von dem Bach-Zelewski de capitulatie van de overgebleven AK-strijders. Volgens de capitulatieovereenkomst beloofde de Wehrmacht de opstandelingen volgens de Derde Geneefse conventie³ als gewone soldaten te behandelen,

³ De Derde Geneefse conventie over de omgang van krijgsgevangenen dateert uit 1929.

De oorlog in cijfers

Opstand van Warschau
(1 augustus t/m
2 oktober 1944)

Wapens van de Poolse strijdkrachten

3.000 geweren, pistolen en machinepistolen
60 lichte machinegeweren
7 zware machinegeweren
35 antitankkanonnen
35 granaatwerpers
25.000 granaten

Doden en gewonden

Poolse zijde

168.000 doden (18.000 opstandelingen, 150.000 burgers)
25.000 gewonden

Duitse zijde

17.000 doden
9.000 gewonden

Rechts: Rood omlijnde gebieden in handen van het verzet op 4 augustus 1944.

